ՓՈՒՂԱԿ

ԹԻՒ 975 ՇԱԲԱԹ 1875 ԱՊՐԻԼ 5

ԱԶԳԱՅԻՆ

Քաղաքական ու կրօնական ժողովներն խառն նիստ ըրին երէկ, ընդ նախագահութեամբ ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր։

Նախ քան զամենայն՝ Սոյց կաթողիկոսին հրաժարման և Աստուծոյ կաթողիկոսին խնդիրներն ուշադրութեան առնուելով, յանձնաժողով մը կազմուեցաւ՝ յիշեալ խնդրոյ վրայ տեղեկագիր մը բերելու պաշտօնով։

Ասոր անդամք են՝
Տ. Խորէն Ս. Արքեպ. Նալբանդեան
Տ. Խորէն Ծ. վարդապետ Կիւրճեան
Միքայէլ Էֆէնտի Մամիկոնեան
Յակոբ Էֆէնտի Կոստանդեան

—

Խառն ժողովը Ս. Պատրիարք Հօր յանձնեց՝ առաջնորդական անպատշաճները կարգել, առանց առաջնորդի դիտուղ վիճակաց համար։

—

Բաղիշու՝ Պրուսայի և Արապկիրի ազգային նորընծաիր ժողովներն, և Գուղկունճուղի թաղական նորընծաիր խորհուրդն վաւերացան։

—

Պէշիկթաշի ընտրողական ժողովը Պատրիարքարանէն բացատրութիւն ուզեր է երեսփոխանական ընտրելւոց համար. այսինքն թէ՝ 75 ղ. տուրքն արդէն վճարողնե՞րն պիտի մնանակցին քուէարկութեան, թէ՝ այդչափ տուրք վճարելու կարողութիւն ունեցողներն։

Ժողովը՝ երէկ այս խնդիրն նկատողութեան առնելով՝ որոշեց պատասխան գրել առ ընտրողական ժողովը, թէ պէտք է կատարել քուէարկութիւնը մինչեւ յարդ եղածին համաձայն. այսինքն՝ 75 ղ. տուրք տալու կարողութիւն ունեցողները քուէարկութեան մանակցելու են։

—

Պալըքէսէրէն՝ տեղւոյն ազգային ժողովոց ընտրութեան դէմ բողոք եղած. և այս պատճառաւ անհամաձայնութիւն ծագած ըլլալով, խառն ժողովոյ որոշմամբ՝ իսկենտերեան արժ. Տ. Ամբրոսիոս վարդապետ Պալըքէսէր պիտի երթայ լիաղօր պատգամութեամբ, պէտք եղած քննութիւնն և պարտաւորութեան տնօրինութիւնն ընելու համար։

—

Իզմիրի ազգային հրաժարեալ ժողովոց տեղ այլոց ընտրութեան դործոյն վերակացութիւնը՝ տեղւոյն Տ. Գէորգ քահանայի յանձնուեցաւ անցեալներէն. բայց այս անգամ Իզմիրէն Պատրիարքարանի ծանուցուած ըլլալով թէ յիշեալ քահանային անձնական տկարութեան պատճառաւ անկարող է այդ պաշտօնը կատարել՝ որոշուեցաւ Ներկայարեանց արժ. Տ. Պետրոս վարդապետին յանձնել։

—

Անցեալ շաբաթ օր ծանուցինք՝ Քղիի Եվրեմ վարդապետի ոտանման դէպքին համար Պատրիարքարանէն հեռագրով կարնոյ դեր. Աւագնորդէն և Մշոյ դեր. վանահօրէն մանրամասն տեղեկութիւն ուղուած րլլալը։

Արդ՝ իմացանք, թէ յիշեալ Աւագնորդն ու վանահայրը հեռագրեր են՝ արդէն մանրամասն տեղեկութիւն պարունակող նամակներ ճամբայ հանած ըլլալնին, որոնք քիչ օրէն կհասնին մայրաքաղաքս։ Հետևաբար, մենք ալ դարձեալ դիտք պաշտօնական տեղեկութեանց սպասելով՝ մեր ստացած մանաւանդ տեղեկութեանց հրատարակութիւնը ձանց կընեմք։

—

Հռոմէական աղդայնոց Պատրիարքարանին կողմանէ՝ արժ. Էնֆիյէճեան Հայրն չորեքշաբթի օրը մեր Պատրիարքարանը դալով, ամեն. Ս. Պատրիարքին մեր մահուան համար ցաւակցութիւնները յայտնեց։

Շնորհակալութեան արժանի կհամարինք՝ յիշեալ Պատրիարքարանի կողմանէ եղած այս այցելութիւնը. և չեմք ուզեր յիշել թէ յուղարկաւորութեան հանդիսին օրը հռոմէական պատրիարքարանի կողմանէ ոչ ոք ներկայացաւ, մինչդեռ յունաց պատրիարքարանի և այլ ազգաց և մինչև իսկ հրեից կողմանէ բարձրաստիճան անձինք ներկայ դտնուեցան ի պատիւ Նորին բարձր Սրբազնութեան։

—

Մշոյ դեր. վանահայրն՝ «Տատրակ Տատրոնոյ» անուն հանդիսի մը հրատարակութեան արտօնութիւն խնդրեր է Պատրիարքարանէն։

—

Պուրկազէն հեռագրով ծանուցեր են Պատրիարքարանի՝ Սուրիան վարժապետի վախճանիլն, և թաղման հանդիսին համար հայ քահանայ չդտնուիլը։ Ասոր վրայ մեր պատրիարքարանէն դրուեր է յոյն պատրիարքարանի, որ յիշեալ վարդապետին թաղման հանդէսն եկեղեցական օրինօք կատարելու հրաման տրուի տեղւոյն յոյն քահանային. և յոյն Պատրիարքարանն մինչդեռ հրաման անմիջապէս հեռագրեր է Պուրկազ։

—

Պատրիարքարանէն մայրաքաղաքիս թաղական խորհրդոյ չրջաբերական դրուեցաւ, որ եկեղեցւոյ մէջ ծպտուն պըտըտցունել տան, և արդիւնքը անյապաղ Պատրիարքարան ղրկեն, որպէս զի մանր պարտուց պատճառաւ բանտարկեալ ազգայնոց ազատութիւն տրուի առաջիկայ Ս. Զատկի տօնի առթիւ։

Ամեն կարգի ազգայինք անտարակոյս առատօրէն կմասնակցին՝ այսպիսի բարեպաշտական հանդանակութեան մը։

—

Խառն ժողովը երէկ դարձեալ բաւական ղրաղեցաւ վանայ Պողոս վարդապետի ամբաստանութեանց խնդրով, բայց վերջնական որոշումն մնաց՝ ժողովոյն յայսմդ նստին, որ երեք շաբաթ յետոյ կդումարի։

—

Ամասիոյ և Մարզուանու Աւագնորդ դերապատիւ Տ. Յովհաննէս Ս. Արքեպիսկոպոս Եդեսեան՝ երեքշաբթի երեկոյ մայրաքաղաքս դարձաւ Պալըքէսէրէն, և քանի մ՚օրէն պիտի ուղեւորի իւր վիճակը, ուր ժողովուրդն ընդհանրապէս դէտաին կսպասէ անհամբերութեամբ, Նորին դերապատուութեան երկարժամանակեայ բացակայութեան պատճառաւ նեւթապէս ու բարոյապէս չարաչար վնասուելով։

—

Անցեալ շաբաթ աւուր թերթով՝ Պարսկաստանի Դավրէժ քաղաքին ազգային վարժարանին յառաջադիմութեան համար ձեռնարկեալ միջոցներն ու ընթերցարանի մը հաստատուիլը ծանուցանելով՝ հրաւէր կարդացինք ուսումնասէր ազգայնոց, յիշեալ հաստատութեանց համար դրական նուէրներ ընել։

Արդ՝ բերկրութեամբ կլսեմք թէ այս չարթու ոմանք փութացեր են օգտակար դրքեր նուիրել և շատերը խոստացեր են։

Հետևաբար՝ աւելորդ համարելով կրկնել միևնոյն հրաւէրը, ի դիւրութիւն նուիրատուաց՝ կծանուցանեմք թէ նուէրներն ղրկուելու են Ուզուն-չարչը Իսկէճի խան վերի յարկ թիւ 3 սենեակը, ուր հաւաքուելով՝ մօտերս պիտի ղրկուին Դավրէժ։

—

Պատրիարքարանի արձանագրութիւններէն ստուգեցինք, որ անցեալ 1874 ին միայն 489 նշանատուութիւն եղեր, և 446 հարսանիք կատարուեր են մայրաքաղաքիս մէջ, մինչդեռ քանի մը տարի յառաջ հազարաւոր հարսանիք կըլլար։

—

Կարինէն մարտ 22 թուով դրուած նամակ մը կիմանամք, թէ կարնոյ դեր. Աւագնորդն երիցս այրիացեալ անձ մը քահանայ ձեռնադրած չէ, և թէ քանի մը շաբաթ յառաջ մեր հրատարակած նամակին տուած տեղեկութիւնք բոլորովին անհիմն են։

Արդ՝ պարտիմք այսուհետև չվստահիլ այդ նամակագրին, և յանդիմանել զին-

քը՝ մեր վատահութիւնը չարաչար դո-
ծած ըլլալուն համար ։

Ազգային ժողովոյ մէջ և լրագրութեան միջոցաւ ատեպ դանդատանաց ձայներ կը բառնան ոմանք վերջին ժամանակներս, մանաւորապէս երեսփոխանական ընտրութեանց՝ սակաւաթիւ քուէներով ընտրուելուն համար. և դլխաւոր պատճառ կհամարին՝ առ ընտրողս վոխանակ յատկապէս նամակ ղրկուելու՝ լրագրաց միջոցաւ ծանուցուիլը ։

Անուրանալի է այս դանդատանաց արդարութիւնը, և հետևաբար՝ ուշադրութեան արժանի ։ Մեք հետաքրքիր եղաք բուն պատճառն իմանալու. և որովհետև այս օրերս մայրաքաղաքիս մէջ շատ թաղեր երեսփոխանական ընտրութիւնք կըլլան, քննելով լմացանք թէ քուէներուն սակաւութեան պատճառն՝ լրագրաց միջոցաւ ծանուցուիլը չէ ։ Իւրաքանչիւր եկեղեցւոյ մէջ, լրագրաց միջոցաւ չծանուցուեցաւ, այլ առ իւրաքանչիւր ընտրող ուրոյն ուրոյն նամակ ղրկուեցաւ, բայց միայն 40 ի չափ անձինք քուէ տուեր են ։ Սեւլամկեի մէջ թէ՛ նամակ ղրկուեցաւ, և թէ՛ քանի մը լրագրաց միջոցաւ ծանուցուեցաւ, բայց դարձեալ գոնէ 100 քուէ չտեսնուեցաւ։

Ուրեմն, պէտք է համոզուիլ թէ պատճառն ուրիշ է. այն է՝ բազմաթիւ անձանց անտարբերութիւնը, որ դժբաղդաբար վերջին ժամանակներս տիրած է, և ո՛չ թէ նամակ ղրկես, այլ ներուի ըսել՝ եթէ թմբուկ ալ հնչեցուներ՝ իրենց իրաւունքն ի գործ դնելու համար չպիտի շարժին։ Ուրեմն, հասարակաց ծառայելու պաշտօն ունեցող ամեն կարգի անձանց պարտքն է՝ դարման տանիլ այդ վնասակար անտարբերութեան; միշտ աղդու յորդորներ ուղղելով։ Այս պարտքն ունին ո՛չ միայն լրագրութիւնը, ա՛յլ և քահանայ, վարդապետ, եպիսկոպոս. և պարտին եկեղեցւոյ բեմերէն ձայն տալ ժողովրդեան, որ զարթնու և իւր պարտքն ու իրաւունքն ճանչէ ու գործադրէ ։ Պէտք է ձայն տալ ժողովրդեան, որ՝ ինչպէս ի սկզբան հաստատութեան սահմանադրութեան՝ նոյնպէս և այժմ և յապիտեան նախանձախնդիր դանուի իւր իրաւանց ու պարտուց, և ընտրութիւնները աւարտելէն յետոյ իւր անտարբերութեան վրայ չզղջայ, որ բոլորովին ընդունայն է և անօգուտ ։

Մեր խոստման համաձայն, այսօր կը հրատարակեմք՝ յատենի ազդային ժողովոյ ընդհանուր տրոյ խնդրոյն յուզուած առեն, մեծ. Միսաքեան էֆէնտիի ըրած առենախօսութիւնը, որ է հետևեալն ։

« Վայրկեան մը առաջ մեր մեծ. ընկերները բարձր կարգի անձանց տրոյ վրայ խօսելով ըսո հաճոյից բառը կ'ըսէին. անոնց համար որ կարողութեան տէր են, օրէնք դնել հարկ չեմ տեսներ ։ Ես կ'իջնեմ 25 ղուրուշին. ատորին կարգն է 25 ղուրուշ. ես այնպէս կը կարծեմ թէ տուրք տուողն անշուշտ վաստակի տէր պիտի ըլլայ, բայց ծրագիրը չնողները կերևնայ թէ մուգեր են Ազգին վիճակը. 25 ղուրուշ ատորին կարգի համար տուրք սահմանած ժամանակներն նկատողութեան չեն առած թէ 25 ղուրուշ տուողները չեն կրնար դանել։ Ըստ իս 3 ղուրուշէն սկսելու է, և 3 ղուրուշը տուողներ եթէ դանելու ըլլանք՝ դոհանալու ենք ։ Ինձ այնպէս կը թուի թէ ամենէն առաջ պէտք էր տուգել Ազգին կարեւոր հատանական չափը տարին ո՛րքան է. և այս հատանական չափն որոշելէն ետև գուցէ 2 ղուրուշէն սկսիլ հարկ պիտի ըլլար. եթէ մեք ղայս չենք կրնար ընել, պատրիարքարանն ու վարչութիւնը կրնային հատանական չափն որոշել, եւ երկու ղրշ տուրք սահմանելով հատքումն ալ չատ կը դիւրանար ։

« Դիտողութեանս մէկ կէտն ալ սա է. տարին երկու անգամ տրոյ պահանջման թուական դրուած է. ինձ կը թուի թէ աւելի դիւրութեան համար ոչ թէ երկու, այլ 3 և 4 անգամի բաժնելու է ։ Թողութիւն ըրէք, իմ տարիքս մարդիկ կան, որ ժամանակին խոջած կուտային. ատոնք լաւ դիտեն թէ 15 ղրշ ի համար ո՛րչափ մարդիկ քանի մ'ամիս բանտը պատկած են. այսպիսիներն եթէ 2 անգամէն 25 ղուրուշ չկրնան տալ, 3 կամ 4 անգամէն պէտք է առնել ։ Այսպէսով մէկ կողմէ դիւրութիւն մը կ'ընայ վճարողաց համար, և միւս կողմէ ատացողաց համար յոյս մը ։

« Դիտողութիւն մ'ալ ունիմ քուէի իրաւանց տուրք սահմանուած ըլլալու մասին. դրուած է թէ առ նուազն 75 ղուրուշ տուրք չտուողն ո՛չ ընտրող է և ո՛չ ընտրելի ։ Ես ելրոպա դանուած ատենս լսած էի թէ աղատասիրութեան ծայրայեղ սահմանը հասած են կ. Պոլսոյ հայազգիք. սակայն հիմա այս համբաւոյն հակառակը կը դանեմ. ես թէ որ 75 ղուրուշ տուրք տալու անկարող եմ, ինչո՞ւ ղրկուիմ քուէի իրաւունքէն ։

« Ես ծրագրին մէջ տեսնելով անոր վրայ կ'ընեմ իմ դիտողութիւնս ։ Եթէ կարողութիւն չունիմ 75 ղուրուշ վճարելու, իմ տկարութիւնս է այն. այս տկարութիւնս ի՞նչպէս կրնայ իմ քուէի իրաւունքս կորզել ինէ ։

« Մատնիկ մընալ կայ. կարծեմ Իփեկճեան էֆէնտին էր ըսած թէ անանք որ անհոգութիւն ըրեր և ժամանակին չեն վճարեր իրենց տուրքը, դործով մը երբ Պատրիարքարան երթան վճարելու պիտի տպիպուին. ըսել է թէ ատոնք կերպով մը ծուղակը պիտի ինան, իսկ միւսները ծուղակը չպիտի բռնուին. այս կէտն ալ աղեկ չեմ տեսներ ։

« Վերջին մէկ դիտողութիւն մ'ալ ունիմ. ըստ որում եւրոպայէն կ'առնուինք մեր Սահմանադրութիւնը, եւրոպայի մէջ ոչ միայն եկեղեցականք, վարժապետք, այլ և անոնք՝ որ դեղարուեստիկ և դեղեցիկ դպրութեանց կը պատրաստին և ընկերութեան համար սիրով և անձնուիրութեամբ կաշխատին, սիրով միայն կ'ապրին և տուրքէ աղատ են. ատոր խօսքն եղած չէ ծրագրին մէջ. քանի որ եւրոպայէն կ'օրինակենք մեր օրինադիրքը, պէտք է որ այս կէտն ալ մեր օրինադրքին մէջ անցուննենք, որպէս զի դեղարուեստիկ պարապող անձինք օրէնքով ազատ ըլլան ազդային տուրք վճարելէ ։ »

ԹԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հայոց–վաչկայի երկաթուղին, անցեալ 1874ին, ճամբորդի՝ բեռի և անասնոյ վոխադրութենէ 4 միլիոն 17 հազար 63 ղշ հասոյթ ունեցեր է, որ՝ բաղդատմամբ նախորդ տարւոյն հասութին հետ՝ 1 միլիոն 727 հազար 296 ղշ աւելի կդտնուի ։

— Կայսերական կառավարութեան կողմանէ Ամերիկայի տպսպրուած հրացաններէն՝ 60 հազար հատ այս անդամ նորեկեր են ։ Ա.յս հրացաններէն արդէն 80 հազար հատ հասած է մայրաքաղաքս ։

— Գերմանիոյ կայսեր կողմանէ պատուանշան ընծայուեր է՝ Ա.Թէն.ըլի օսմանեան դեսպանատան երկրորդ քարտուղար Թէվֆիդ պէյի, որ յառաջ այս պաշտօնով Պերլին կը գտնուէր ։

— Պելճիոյ սեղանաւորներէն մէկն, հայու մը ընկերութեամբ, առաջարկեր են հասարակային չինուածոց պաշտօնատան՝ բումբլիի երկաթուղւոյն նիչի մասին չինութիւնն իրենց յանձնել ։

— Զորեքշաբթի օրը բարձրապատիւ մեծ–եպարքոսն՝ օգոստափառ Սուլթանին ներկայանալով՝ ժամու մը չափ կեցաւ ։

Նոյն օրը առաջին սենեկապետն ալ Բ. Դուռն անցնելով՝ նորին վեհափառութեան ինչ ինչ հրամաններն հաղորդեց մեծ–եպարքոսին ։

— Կայսերական դիւանին թարգման Միւնիր պէյ՝ օգոստափառ Սուլթանին և բարձրապատիւ Եուսուֆ Իզզէտտին էֆենտիին ներկայանալով՝ իրեն տրուած բարձր աստիճանին համար շնորհակալութիւններ մատոյց ։

— Առաջին աստիճանի Մէճիտիէ պատուանշան արուեցաւ՝ մայրաքաղաքիս սպանիական նախորդ դեսպանին, և դաղղիական դեսպանատան դլխաւոր քարտուղարին ։

Վիէննայէն եկած հեռագրի մը նայելով՝ ամսոյս առաջին օրը յիշեալ մայրաքաղաքին մէջ ձիւն գալ սկսեր է ։

— Դաղղիոյ դահակորոյս կայսրուհին՝ ներկայ գարնան վերջերը, որդւոյն հետ Մատրիա կերթայ իւ տես մեր իւր ։

— Լհհասատանի և ուրիշ քանի մը դաւառաց կղերականք բազմաթիւ խնդրագրեր տուեր են Ռուսաց կայսեր, ուրով կղերաց ամուսնութեան թոյլտուութիւն կխնդրեն եղեր. և կայսրը այս խընդիրն կատարելու տրամադիր ըլլալով՝ հրամայեր է կրօնական կանոնադրութեան մէջ ինչ ինչ փոփոխութիւններ մուծանել ։

— Պուէնօս–Այրէսի (Ամերիկա) մէջ 30 հազարի չափ ժողովուրդ՝ ձէզվիթներուն բնակարանաց վրայ յարձակեր, հրդեհեր, ձէզվիթներէն մէկ քանին սպաններ և մէկ քանին ալ մահացու վիճակին մէջ թողեր են ։ Անոնց արքեպիսկոպոսին դըտնուած տեղը խուժեր ու ասարեր են ։

— Յունաստանի մէջ այժմ 1394 վարժարան կայ, յորս 93588 ուսանողք կյաճախեն ։ 138ը՝ իդական սեռին յատկացեալ են, 1830 ին, միայն 110 վարժարան կար ։ Պէտք է դիտնալ, որ բոլոր Յունաստանի բնակչաց թիւն 1½ միլիոնէն աւելի չէ. հետևաբար՝ բազդատմամբ բնակչաց ու ուսանողաց թիւն՝ դիւրին է դատել թէ այս երկրին մէջ դաստիարակութեան ընդհանրացման համար՝ ո՛րչափ մեծ հոդ ու խնամ կատարուի ։ Սպանիա

և Ռուսիա Ցուենաստանէն բաւական ետ մնացած են այս մասին։

— Գաղղիոյ կառավարութիւնը, ազգային ժողովոյն որոշմամբ, կրկնապատկեր է՝ Լէժիոն ա'Ընէօր պատուանշանին համար առնուած սովորական տուրքը։

— Լոնտոնի մէջ այս անգամ իգական սեռին յատուկ բժշկական վարժարան մը հաստատուեր է։

— Լոնտոնի սեղանաւորներէն մէկը, փարիզի նորակառոյց Օբերայի թատրոնէն առաւել մեծ ու վսեմաւոր թատրոն մը իւր անձնական գանձէն չինել տալով՝ տեղւոյն քաղաքապետութեան պիտի ընծայէ։

— Անցեալ 1874 ին, Անգղիոյ այլ և այլ կողմերէն 241 հազար հոգի ուրիշ երկիրներ գաղթեր են։

— Զինաստանի և Ճաբոնի մէջ չատ մարդիկ զոհ կերթան թիֆոյի և ծաղկի հիւանդութեան։ Ա.յս երկիրներուն մէջ բժիշկք՝ ծաղկի հիւանդութեան դարման ընելու տեղ՝ կհամարին թէ ծաղկի հիւանդութեամբ բռնուողներուն վրայ երկնային չնորհ մը կիջնէ։ Զինաց կայսրը այս հիւանդութեամբ պառկած ատենը, Բէքինի լրագիրը ի պաշտօնէ հրատարակեր է, թէ կայսրը երկնային ծաղկամիք կզուարթանայ։

— Փարիզի ոստիկանութիւնը իմացեր է, թէ մօտերս ամերիկացի հռչակաւոր դրպանահատ մը փարիզ պիտի անցնի։ Ա.յս անձն մինչեւ ցարդ զարմանալի ճարտարութիւններ ըներ է իւր արուեստին մէջ, յորոց մին կապամուխ հետեւեալ կերպիւ։ — 1865 ին, Ամերիկայի ներքին պատերազմէն յետոյ, ի ներկայութեան նոր նախագահ կրանդ զօրապետին և նախորդին, զօրահանդէս մ'եղած ատեն, այս անձն յաջողեր է մերձենալ և կրանդի, ձօնսընի և ուրիշի մը թղթապանակները կորզել։ — Քանի մը լեզու գիտէ, խիստ կրթեալ մարդոց պէս կկենցաղավարի. Ամերիկայի և Անգղիոյ ոստիկանութիւնք չատ աշխատեր են բռնել, բայց չեն կըրցեր. անունը չաճախ կիսոխէ եղեր։

— Պրազիլիոյ կայսրը՝ աթոռը իւր դստեր Թագլով՝ Եւրոպա ուղեւորելէն յետոյ, Ամերիկայի մէջ պիտի առանձնանայ։ Ա.յս կայսեր հրաժարման պատճառը կրօնական ինչ ինչ խնդիրք են, որոց համար իւր և ազգային ժողովոյն մէջ անհամաձայնութիւն կայ եղեր։

— Սպանիոյ Ալֆոնս Թագաւորին մեծ քրոջը Մատրիտ երթալը ծանուցուած է արդէն։ Ա.րդ՝ կիմացուի թէ Թագաւորն անժառանգ լինելով, առ այժմ իւր այս քոյրն Թագաւորութեան ժառանգ անուաներ է։

— Վախճանեալ Նաբոլէոն Գ. ի մերձակայ ազգական Նաբոլէոն իշխանի տիկինը՝ որ Իտալիոյ Թագաւորին աղջիկն է, ամուսնէն զատուելու և իւր հօրէն տրուած օժիտը դատաստանաւ պահանջելու միտք ունի եղեր։

— Պելճարդ իշխանին ծննդեան տասերեքերորդ տարեդարձին օրը, կայսրը անձամբ նորա ապարանքը գացեր չնորհաւորեր, և կայսրուհին ալ իւր գլխաւոր սենեկապետը ղրկեր է։ Նոյն օրը բոլոր նախարարք ու բարձրաստիճան պաշտօնատարք ալ փութացեր են ի չնորհաւորութիւն, և այս տարի Գերմանիայէն և ուրիշ երկիրներէն առաքեալ հեռագիրներ մեծ քանակութեամբ եղեր են։

ՋՈՒԱՐՃԱԼԻՔ

Պիզմարդի միանգամայն պատրաստակամութեան ընծայը կհաստատեն հետեւեալ երկու դէպքերը։

Ա. — Պիզմարդ օր մը Ֆրանգֆորթի մէջ աւստրիական դեսպանին սենեակը մտած ատենը, տեսնելով որ չապիկով կընդունի զինքը, «Իրաւունք ունիք, այս սենեակին օդը չատ տաք է», կըսէ, և խոհոյն վրայի լամբերը կհանէ։

Աւստրիական դեսպանը կը կարմրի, ներսէն կխնդրէ, և անմիջապէս կհագուի։

Բ. — Գերմանացիք փարիզը պաշարած ատեննին, գաղղիոյ նախարարներէն Էրնէսթ Բիքար 1871 ին վիճարվար ատոյն սկիզբներէն վէրսայլ կերթայ, զինադադարի որոշեալ ժամանակին երկարաձգելու համար։

Պիզմարդի հետ կբանակցին, և Պիզմարք կհաճի մինչև նոյն ամսոյն 25ը, և վերջապէս մինչև 28ը երկարաձգել. բայց Բիքար կհարցունէ թէ ինչո՞ւ մինչև 30ը երկարել կհաճիր. Պիզմարդ՝ «Ա.յդ կարելի չէ», կըսէ. կարելի՞ է, կյարէ Բիքար, այդ անհնարութեան պատճառն իմացուներ. — Ա.յո՛, պատճառն ծանուցանեմ, կըսէ Պիզմարդ, որովհետև փոստերը վատ ամսոյ օրերը միայն 28 են։ — Բիքար ակնկոր կըլլայ։

Օր մը երիտասարդ կին մը իւր ազգականներէն մէկուն տունը այցելութեան դնայ։ Փիչ մը ետքը՝ տան մէջ պօռալու և լալու ձայն մը կլսուի, և կիմացուի թէ՝ տղոյ մէկն դեռնին կնկալով դլուխը ցաւցնելուն համար կուլայ կը պօռայ։ Երիտասարդ կինը տղուն լալը դադրեցնել ուզելով, անոր կը մօտենայ և կըսէ, ինչո՞ւ այդպէս կը պօռաս. չե՞ս գիտեր որ եթէ մարդ տանը վերի յարկէն ալ վար կնայ՝ դարձեալ պետք չէ այդպէս պօռալ, ինչպէս որ ես ալ չեմ պօռար։

Տղան՝ որ բաւական խելացի է եղեր, կը պատասխանէ — ես ալ չպիտի պօռայի եթէ ձեր չինեցին պէս հատ մ'ալ իմ դլխուս վրայ կրէի։

Կինը իսկոյն զգալով որ տղուն խօսքը բաւական մեծ յանդիմանութիւն մ'է, երեսը կարմրելով ետ դարձաւ առանց բառ մը արտասանելու։

Աղախին մը հեռագիր մը ընդունելով՝ իւր տիրուհւոյն ներկայացոյց։ Տիրուհին հաղիւ թէ զայն կարդաց, և ահա այլայլած դէմքով մը աղախնոյն դառնալով — Մարիա՛մ, ըսաւ, այս հեռագիրը տիրոջմէդ եկած է, և կը ծանուցանէ թէ տէրդ երկաթուղւոյ սարսափելի արկածէ մը ազատեր է։ Ի'նչ պիտի ընեմ, եթէ մեռնէր։

Առ այս՝ Մարիամ պաղ արեամբ, տիկի'ն, կըսէ, ատի հոգ. ընելու բան մը չէ. որովհետև չէ՞ք գիտեր որ տիրոջս կեանքը ապահովութեան դրուած է։

Կերևի թէ՝ աղախնոյն այս խօսքը իւր տիրուհւոյն վախը փարատեց, որովհետև բնաւ չյանդիմանեց այդպիսի խօսք մը ըրած ըլլալուն համար։ Եւ արդարև ատակը ամեն բանէ վեր դասուած ըլլալուն՝ արտասուքեան տեղ չկրծղուր։

Տիկին մը, իւր միակ որդին՝ որ 25 տարեկան էր, շատ կը սիրէր, և կա'մ այդ սիրոյն պատճառաւ և կա'մ ինք այնպէս ցանկալուն համար, կաչխատեր որ հարուստ և անուանի դերդաստանի վսեմայ ըլլայ։ Ուսոի բաւական ծախք ընելով, իւր որդւոյն ակնոց մը, դաւաղան մը, ձեռք մը հագուստ, ժամացոյց, ղոյղ մը ձեռնոց, ինչպէս նաև գլխարկ մը և պօթինները դնեց և հագուցը։

Օր մը իւր որդւոյն հետ դեղեցիկ պարտէզ մը դնաց և բաւական ըմպելիները բերել տալով՝ սպասեց որ երեւելի ընտանիքներէ օրիորդներ ըստ սովորութեան հոն դալով իրենց պատյաը ընէին։ Խեղճ կինը կը յուսար որ օրիորդները պիտի սիրահարէին իրեն տղուն, և ինքն ալ իւր փափագին պիտի հասնէր։ Անոնք՝ որ ստորին կարգի ընտանիքէ են, բնականաբար չեն դիտեր թէ՝ բարձրագոյն կարգի անձինք ի'նչպէս կը վարուին։ Եւ արդարև 25 տարեկան փեսացու երիտասարդը անչնորհք ձևով մը նստած, և դաւաղանն ալ բերանը դրած կը ծծէր։ Մայրը զայս տեսնելով իմացուց իրեն որ դաւաղանը վար առնու և ոտքերն ալ բանայ։ Քանի մը վայրկեան հաղիւ թէ կանցնի, մի քանի օրիորդք թև թևի տըուած ասոնց քովէն կանցնին՝ առանց խեղճ երիտասարդին երեսն անդամ մը նայելու։ Փիչ մը վերջը ուրիշ մ'ալ կանցնի նոյնպէս. վերջէն ուրիշ խումբ մ'ալ. այնպէս որ ասոնք իրենց դիրքը կը փոխեն, բայց ի զուր։ Վերջապէս ուրիշ օրիորդ մ'ալ կանցնի, որուն դէմքը խիստ դեղեցիկ էր և հագուստն ալ խիստ փառաւոր և վայելուչ, և սա ալ միւսներուն պէս կանցնի կերթայ։ Բայց ինչպէս որ ոտորին կարգի ընտանեաց մէջ սովորութիւն է, այս կինն ալ ուշելով լաւ մը դիտել այս վերջին օրիորդը, հաղիւ թէ ոտքի վրայ կենլէ դիտելու համար. և ահա հոն դրուած չինն ու դաւաթները դետինը թափելով կտոր կտոր կըլլան, և խեղճերուն հագուստներն ալ ստակի մը կըլլան, և ասանկով խեղճերը ամենուն ծաղրանացը առարկայ ըլլալով, տուն կը դառնան, արդէն ըրած ծախքերնուն վրայ այս ձլատն ալ աւելցնելով։

Ծնողք՝ եթէ կփափագին իրենց որդւոյ բարեբաստութեան, նախ քան զամենայն՝ նոցա կրթութեան համար վոյթ տանիլ պարտին։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ

Ապրիլ 4

Քօնսօլիտէ			48-25
Սօսիէթէ ժէնէրալ բաժինք	Անգ.	լիր.	8,
Քրէտի »	»	Օսմ. »	12,2
Երկաթուղւոյ՝ »		ֆր.	126,90
Թրամուէյ		Օսմ. լիր.	5,65
1865 ի փոխառութիւն		ֆր.	557,
1865 ի »		»	565,
1869 ի »		»	277,
1872 ի »			84,25

ԾԱՆՈՒՑՄՈՒՆՔ

—

Նիկողոս Ս. և Յակոբ Ս. Թաշճեան էֆէնտիներու աշխատասիրութեամբ, «Նաղմէի Օսմանիյէ, Նուազ Օսմանեան» անուամբ կիսամեայ երաժշտական թերթ մը հրատարակիլ սկսաւ, որոյ առաջին թիւն արդէն ի լոյս եկած է, և թէ՛ բաժանորդութեամբ և թէ՛ ձեռքէ կը տըրուի, Նուրը Օսմանիյէի մեծ վողոյը Գալաթալը–Ֆուրունին կարգը 41 թիւ դրասենեակը, և Գալաֆեան ու Թրէնկեան գրատուները։ Տարեկան բաժանորդագրութեան գինն է՝ 80, վեցամեայն՝ 45, և հատը՝ 4 ղրշ։

———

ԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԳԱՑԻՆ ԺՈՂՈՎՈՅ

Ազգային ժողովոյ մարտ 7ի ծե· նիստի ատենագրութիւնը տպագրուած և հրատարակուած ըլլալով, կը գտնուի ի Դիւանատան Պաշիարքարանի, Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ բանկալը և դրամագաւազ քով ի գին 2 ղրուշ։

———

ՏՈՂԻԿՔ

Մեր ոտանաւոր դրուագներէն մէկ քանին՝ այս անուամբ հրատարակեալ, կը գտնուի դրամագաւազ խանութներէն, Պաղչէգափու Սուճի Պօղոս աղայի խանութը և կամուրջին դլուխը Պարադան։

Գինն է մէկ քառորդ արծաթ մէճիտ։

Բովանդակութիւն։ — Սրկած ը սուրս· — ի Գաբրէրա· — Աղօթ ք առաւօտու վասն աղգային վարժարանաց· — Աղօթ ք երեկոյեան. — Հառաչանք պանդխտին· — Առ քալն վարդան· — Դամբանական մի· — Թաղերձ ք։

———

Պօլիս, Հաճի–Բուլօ խանին դիմացը, Գալըաղճեան Տիգրան աղայի 27 թիւ վաճառատան մէջ, նորահնար վարտիք և շապիկ՝ արանց և կանանց համար, ձմերային ու ամարային, կվաճառուին, որոց օգտակարութիւնը հաստատեր են եւրոպիոյ երեւելի բժիշկք, և կառավարութեանց կողմանէ վաւերացուեր են։

——

ՀԱՄԱՌՕՏ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Բնական, քաղաքական, ռասմնական

Ի Գ· Ս· ԽԱՊԱՅԵԱՆԷ

ԾԱՌԱԲԵԼԱԿԱՆ ՈՒԽՏԷ

Ս· ՅԱԿՈԲԵԱՆՑ

ՅԵՐՈՒՍԱՂԷՄ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ս· ՅԱԿՈԲԵԱՆՑ

Վերջին ժամանակներս հրատարակեալ դաղղիական ընտիր դասագրոց հետեւելով համբագրուած է այս նորատիպ աշխարհագրութիւնը, ըստ քաղաքական նոր վուխոմանց և աշխարհագրական նորագոյն դիտելեաց։

Կյուսամք, թէ ազգային վարժարանաց մէջ կընդունուի այս նոր դասագիրքը, որ՝ յառաջադոյն հրատարակեալ լոյց հետ բաղդատմամբ՝ օգտակարագոյն է։ Գինն է՝ 7 ղրշ. (ոսկի դրամ)։

—

ԴՐԱԽՏԱՀԱՐՍ

ՄԱՐԻ ՏԱՑԵԱՆ

Գրեաց

Ց· Վ· ՍԱՖԵԱՆ

ՋՄԻՒՌՆԻԱ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՏԷՏԵԱՆ

Գողտրիկ և ոգեդրաւ քերթուած մը, որ կգտնուի հայ դրավաճառաց խանութները, և դրավաճառ Պօղոս աղայի խանութը, ի գին 3 ½ ղուրուշ։

—

Պօլիս, պաղչէ գաբու, թաշ խան, տոպրակի ընտիր ձէթի կծախուի, ո՛րչափ որ ուզուի։

Մի և նոյն տեղը ընտիր ձիթապտուղ ալ կը գտնուի։

———

Ինսանա արիզ օլան սըզը իւլէթի սօղուքտան հասըլ օլմազ իսէ տէ պու քէմիք իչինտէ հէնուզ պիր սարը սուտան իպարէթ օլուպ ֆագաթ պուննուն պաղըսը վազիը կէչմիչ վէ լայըգըլըլ թէմէլ Թուրմուչ վէ պաղըսը էթ իւլէ քէմիք արասընտա գալմըշ ադրըյա պաչգահա մալիւմէ օլունմագ վէ հըքսըյա Ալլահ թաալա նուզուլ իւլէթինտէն վէ մէրգատան մինանազատան արիզ օլան եէլտէն պաչգա եալընըզ սօղուգտան հասըլ օլան տօգուզ օն սէնէլիք տախի օլսատա՝ եինէ չարէսի պուլունմագ վէ էօքսիւրիւկէ վէ կէօքիւս Թըքանըկընա պէլ կէվչէկլիի վէ մագաթտա բէյտահ օլան սըզըյը մայասըլա մալիւմէ վէրմէք իւզրէ սարըլըդտա քէսըլ մէչհուր Ուստա Սիմոն պուլունուր Մահմուտ–փաշա ճամիսինին ալիսուսունտա օրթատաքի գահվէտէ իքթիզա իտէնլէրին գահվէի մէզքիւրտէ կէլմէլէրի վէ իճապընա կէօրէ Թարիֆ վէ էտվիէսինի պագմագ իչուն պունտան սոդէմ իլան էթմիչ իսէտէ մէզքիւր իւլէթլէրին իլավէսի իչուն պու քէրրէ եինէ իլան իտէր։

Վէ սըզը իւլէթի 24 սաաթտա տըչարը չըգարըրըմ վէ գասըդ իւլէթինին իճրասընտա պուլունուրուզ։

Գարընընտա պատուր օլան պիլ սանճը վէրիր իսէ ենունտա իճրասընտա պուլունուրուզ։ Ս.

———

ԱՄՈՒԻԻ ՄԸ ԵՐԱԶՆԵՐԸ

ԿԱՄ

ՍՐՏԻ ԳԻՐՔ ՄԸ

ՀԵՂԻՆԱԿ Իբ· ՄԱՐՎԷԼ

Այս գիրքը՝ զոր Իզմիրի Տէտէեան տպարանն ի լոյս ընծայած է, մեծ· Մանուբեան Թարգմանած է անգլիականէ, և կըսէ Թէ՝ «ոչ միայն զուարճալի՝ այլ և օգտակար կլինի այն հայ երիտասարդաց, որ ամուսնութեան խորհուրդը կսկսին տածել, խիստ անբըռնական պայմաններով անոր լուծը կրելու կդիջանին և ապա իրենց անխոհեմութիւնն զանազան նեղութեամբ կտուժեն. կամ անոնց՝ որ ամուսնութեան միայն սխալ կողմը կնկատեն, անոր մէջ մեծ ծանթիւն և փառասիրութիւն կերազեն և ահաբեկ կկասկին, անոր բուն նպատակն ըմբռնելու բարոյական արիութիւն և խմացողութիւն չունենալով, և լաւ և ս կհամարին ամուսնութեան, և շատեր՝ ապօրէն ու չուայտ յարաբերութեանց մէջ իրենց բարոյական և նիւթական էութիւնը խանգարել։» – Գինն է 8 ղրուշ։

—

Ա· ՏԸՊԷԻ
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ԾԱԾԿԵԼՈՑ
ԿԱՄ
ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԹԱԳՈՒՆ ԴԻՏՈՒԹԵԱՆՑ
ՈՐ Ի ՆԱԽՆԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑ ՀԵՏԷ
ՄԻՆՉԵՒ ՅԱՅՍՕՐ

Սոյն հետաքրքրաշարժ Թարգմանութիւնը՝ որ Թերթ առ Թերթ կը հրատարակուէր, 41 Թերթով աւարտած ըլլալով՝ Թղթեայ կազմով կը վաճառուի մասնաւորապէս Ց· Մարգարեանի գրատունը Մէրճան Զատչի Թիւ 57, և ամեն գրավաճառաց քով, ի գին մէկ ու կէս մէճիտ։

PILULES HOLLOWAY
ԴԵՂԱՀԱՏԻՔ ՀՈԼԼՕՒԷՅԻ

Լեարդի, ստամոքսի, և աղիքներու ամեն տեսակ անկարգութեանց համար խիստ ընտիր է սոյն դեղահատը, նաև ջղային տկարութեան, ուժաթափութեան և տխրութեան համար. կը ջնջէ և անհետ կընէ ամեն տեսակ անչափաւորութեանց հետքերը։ Արեան և երիկամանց վրայ օգտակար աղդեցութիւն մ'ունի. արիւնը մաքրելով նոցա խանգարեալ վիճակը կը կանոնաւորէ, և գործունեալ կենսական գործարանները կը զօրացնէ։ Իւր դեղական մեծ ազդեցութեամբը սրտախառնութիւն, կուծուութիւն, մաղձային հիւանդութիւններ, որովայնի մէջ լեցուած կազեր, գլխի ցաւեր կը վանէ. մարսողութիւնը կը չափաւորի, և մարմինը մաքրուելով բոլոր այն աղտեղութիւններէ՝ որ շատ անգամ զանազան հիւանդութեանց սկզբնապատճառ կըլլան, առողջ, ուժեղ, և բնական գիրքը կդգենու։

ONGUENT HOLLOWAY
ՍՊԵՂԱՆԻ ՀՈԼԼՕՒԷՅԻ

Մորթային հիւանդութիւնք և վէրք բուժելու մասին ունեցած պալատական յատկութեանցը չհաւասարիր բնաւ ուրիշ դեղ մը. հին կամ նոր թուններ վէրքեր, ուռեցք, քաղցկեղ (չիրփիճնէչ), սրունկի և ստեանց վէրքեր կամ բոլորովին կանցնին և կամ կլաւանան. օգտակար է նաև հարբուխի, հազի, սրտի բարախման, մանաւանդ օդացաւ (եէլ) ըսուած հիւանդութեան։ Իւր կազդուրիչ և զօրաւոր աղդեցութեամբը խոյլ (սըրաճաս) հիւանդութեան ապականիչ զօրութիւնը ի՛նչ աստիճան որ ըլլայ՝ կը դիմադրաւէ։

Այս դեղերուն գործածութեան եղանակը նշանակուած է իւրաքանչիւր տուփի վրայ, որ կը գտնուի ամեն դեղավաճառներու քով, և մասնաւորապէս Պահէճ–գափու Թաշ խանի կողմերը Պ. Գասապեանի դեղարանը՝ Նօ. 7՝ կը ծախուի։

Աւելի առնել ուզողը կը հրաւիրուի առ հղինակն տոքթոր Հոլլօուէյ ի Լոնտոն Օքսֆորտ փողոց Թիւ 535։

———

ՊԱՏՄԱՆՔ ՓՈՒՆՋԻ

1.—Փունջը ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՇԱԲԱԹ օրերը կը հրատարակուի։

2.—Տարեկան բաժանորդագինն է միայն չորս արծաթ մէճիտ՝ կանխիկ վճարելի Թէ՛ մայրաքաղաքիս և իւր արուարձանաց և Թէ՛ գաւառաց համար։

3.—Վեց և երեք ամսոց համար ալ բաժանորդ կընդունուի։

4.—Տեղական ու գաւառական Թղթատարութեան ծախքը խմբագրութիւնը պիտի վճարէ։

5.—Հատը 40 փարայ է, և կը գտնուի ամեն Հայ գրավաճառաց խանութներէն և ձեռքէ ծախողներու քով։

6.—Ծանուցման տողը 40 փարայ է մէկ անգամի համար։ Աւելի աժան կըլլայ աւելի անգամներու համար։

7.—Խմբագրութեան վերաբերեալ որ և է դիր ուղղելի առ Տնօրէն–Տէր Հ· Ս· Ալաճաճեան, կ· Պօլիս Ալաճա–Համամ Խալիլ խան մէջինյարկ Թիւ 19։

———

ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ՏԷՐ
Հ· Ս· ԱԼԱՃԱՃԵԱՆ

———

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ս· ՊԱՐՏԻԶՊԱՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐՔ
Բիզա փաշա խան թիւ 3